

Олександр Євсюков,

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки, психології та права,
Харківський національний аграрний університет
імені В.В. Докучаєва
ORCID ID 0000-0002-3554-8848
a.evsiukov1971@gmail.com

ВПЛИВ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ НА ЯКІСТЬ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ТЕХНІЧНИХ І АГРАРНИХ ЗВО

У статті розкрито погляд на сучасний стан реформи вищої освіти в Україні, що йде шляхом створення національних стандартів освіти, які базуються на сучасних досягненнях західної педагогічної науки з питань технологій навчання та вимірювання його успішності. Особливу увагу приділено рівню якості вищої освіти, який нами презентований як відносна характеристика. Акцентуємо у матеріалі статті на необхідності реалізації права на академічну мобільність закладами освіти, особливо технічними і аграрними. Наголошуємо на значущості вибіркової частини освітніх програм, що забезпечують можливість персонального вибору студентом окремих навчальних дисциплін з університетського переліку для розширення і поглиблення фахових знань задля майбутньої професійної діяльності.

Ключові слова: *якість освіти, компетентність, освітня програма, навчальний план, вибіркового блоку.*

Александр Евсюков. Влияние выборочных учебных предметов на качество обучения студентов технических и аграрных высших учебных заведений

В статье раскрыт взгляд на современное состояние реформы высшего образования в Украине, идущий путем создания национальных стандартов образования, основанных на современных достижениях западной педагогической науки по вопросам технологий обучения и измерения его успешности. Особое внимание уделено уровню качества высшего образования, который нами представлен как относительная характеристика. Акцентируем в материале статьи на необходимости реализации права на академическую мобильность учебными заведениями, особенно техническими и аграрными. Подчеркиваем значимость выборочной части образовательных программ, обеспечивающих возможность персонального выбора студентом отдельных учебных дисциплин с университетского перечня для расширения и углубления профессиональных знаний для будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: *качество образования, компетентность, образовательная программа, учебный план, выборочный блок.*

Alexander Yevsiukov. The impact of selective learning items on the quality of learning students of technical and agricultural higher educational institutions

The quality of today's specialists defines the future of the state and society. Integration of Ukraine into the world community is a strategic task at the present stage of development. Exit to the world educational space creates new requirements for education in general, and the quality of professional education in particular, in turn, requires significant changes in the pedagogical theory and practice of the educational process. In our opinion, the issue of the quality of the educational process in modern conditions, especially in the technical and agrarian assembly in terms of

vocational and pedagogical component of educational programs and curricula, and prospects for improving the quality of education in technical and agrarian mall are investigated.

Methodology. Education institutions are designed to respect social order to meet the demand for highly skilled workers. The effectiveness of this activity of educational institution is demonstrated by the level of education and the competence of its graduates.

Goal. Justification of opportunities and attractiveness of selective disciplines, capacities of formation of their content and implementation methods in the technical and agrarian university with the help of created catalogs of annotations based on a competent approach.

Result. Mastering the most important professional skills is an important task of modern pedagogical theory and practice. Analysis of existing and predicted key competencies allows you to identify individual educational strategies, to select relevant learning technologies and determine the mechanisms of internal and external assessment of students. In this approach, the result of learning is a complex or set of key competencies reflecting personal and professional development.

Conclusions. The ideal result of modern education should be a competent specialist, and the real result is the creation of conditions for achieving the goal in education, such as: the material and technical base with the use of modern educational and laboratory equipment and didactic literature, skilled personnel, teaching information and innovative technologies. Practical training in accordance with modern production technologies and, of course, ensuring the participation of employers and other social partners in solving professional education problems, including the development of standards that meet modern qualifications requirements, creating an order for training specialists.

Key words: *quality education, competence, educational program, curriculum, selective block.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Якість сьогоденних фахівців визначає майбутнє держави та суспільства. Інтеграція України у світове співтовариство є стратегічним завданням на сучасному етапі розвитку. Вихід у світовий освітній простір створює нові вимоги щодо рівня освіти взагалі та якості фахової освіти зокрема, що, своєю чергою, вимагає суттєвих змін у педагогічній теорії та практиці навчального процесу.

У цьому контексті українське Міністерство освіти і науки розробило модель для створення стандартів нового покоління, яка, окрім вимог Болонської угоди, підтримує пріоритети національної освіти. Можливості університетської автономії, включені до стандарту, дозволяють у змісті освіти відображати потреби студентів та роботодавців задля формування компетентного фахівця. Заклади освіти покликані поважати соціальний порядок, щоб задовольнити попит на висококваліфікованих робітників. Кінцевим ефектом від діяльності закладу освіти є освіта фахівця із системою компетентностей (інтегральної, загальних і спеціальних (фахових)), необхідних для його професійної діяльності. Ефективність цієї діяльності закладом освіти демонструється рівнем освіти та компетенцією його випускників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури й нормативних документів [1; 2] свідчить про постійний інтерес у науково-освітньому просторі науковців до питання професійної підготовки фахівців різних галузей. Зазначеному колу інтересів приділяли увагу дослідники І. Бардус, О. Глобін, Г. Голубова, Р. Гуревич, Є. Іванченко, О. Левчук, І. Малишевська, В. Сидоренко та інші. Питання вдосконалення професійно-педагогічної діяльності викладачів висвітлено в дослідженнях О. Коваленко, М. Михнюк, Л. Сушенцевої та ін.

На наш погляд, питання якості освітнього процесу в сучасних умовах, особливо в технічних і аграрних ЗВО, з точки зору професійно-педагогічної складової освітніх програм

і навчальних планів, і перспективи підвищення якості освіти в технічних і аграрних ЗВО досліджені недостатньо.

Формулювання цілей статті. Обґрунтування можливостей і привабливості вибіркового навчальних дисциплін, потужностей формування їх змісту та методів реалізації в технічному та аграрному університеті за допомогою створених каталогів анотацій, на основі компетентнісного підходу.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Сучасна ситуація у розвитку вищої освіти в Україні значною мірою визначається її інтеграцією до європейського освітнього простору. У багатьох технічних та аграрних університетах проектні групи (забезпечення освітніх програм) відкривають популярні спеціальності, вдосконалюють освітньо-професійні програми та навчальні плани, розширюють профіль навчання в існуючих предметних областях на основі запровадження дисциплін, за вибором студентів. Акцентуємо нашу увагу на однозначну важливість включення навчальних дисциплін за вибором студентів до змісту фахової освіти, оскільки вони дозволяють негайно врахувати вимоги ринку праці та потреби студентів.

Робота, що виконується в цьому напрямку технічними та аграрними університетами, як правило, не має наукової чи педагогічної бази. Частково це також пов'язано з тим, що викладачам технічних і аграрних університетів, яким часто бракує психолого-педагогічної підготовки та необхідних методичних рекомендацій з професійного навчання, створюють освітні програми, які є або чисто теоретичними, або пов'язаними лише з набуттям певних практичних навичок.

Протягом усієї історії розвитку незалежної України особлива увага приділялася впровадженню якісної освіти. У цей період було накопичено не лише певний досвід, але й з'явилися певні особливості, характерні риси та традиції, найважливішими з яких є розвиток фундаментальних наук в університетах та тісний взаємозв'язок освіти та фундаментальних наук. Питанню формування соціально значущих властивостей особистості у своїх працях приділяв увагу І. Бех [3].

Якість освіти залежить від багатьох факторів, найважливішим з яких є кваліфікація педагогічного колективу. Це глибоке знання предмету, рівень загальної підготовки, постійні наукові пошуки й дослідження, вміння систематично та доступно викладати навчальний матеріал, захоплююча форма навчальних занять – все це сприяє гарному засвоєнню та запам'ятовуванню навчального предмета студентами. Цей факт особливо важливий для формування системи освіти, коли закладаються основи, які визначатимуть її якість у майбутньому.

Ми вбачаємо, що якість системи освіти включає такі фактори, що впливають на результати навчання:

- навчальний зміст (навчальні матеріали, навчальні програми, засоби моніторингу та оцінки);
- якість навчання;
- забезпеченість педагогічним персоналом та рівень їх кваліфікації;
- статус навчально-інформаційного фонду в закладі освіти.

На якість підготовки студентів також впливають ступінь комп'ютеризації, стан матеріально-технічної бази та базова підготовка при вступі та компетентність студентів після закінчення навчання.

Аналіз якості навчальних планів та освітніх програм у технічних та аграрних університетах виявляє різні аспекти, в тому числі з точки зору їх сучасності, оптимальності, складності, логічної послідовності та наступності, доцільності, різноманітності та гармонії:

- ефективність освітніх програм, що використовуються в технічних та аграрних університетах (результати впровадження порівняно з очікуваними);
- оптимальність організаційно-педагогічних умов та педагогічних технологій, що використовуються при реалізації освітніх та навчальних програм;
- ефективність коригувальних заходів та вдосконалення освітніх програм;
- дотримання вимог освітнього стандарту, відображення в ньому елементів наступності;
- основні суперечності навчальних планів та ефективність механізмів їх вирішення;
- гармонійність навчального плану по складу навчальних предметів;
- задоволеність викладачів, роботодавців та студентів навчальним планом;
- сучасність, науковий характер, рівень складності;
- ступінь наступності, доцільності та гармонійності;
- вдосконалення підходів до впровадження різноманітного навчання, профілювання та спеціалізації навчання.

У цьому випадку якість виявляється за допомогою процесуальних та результативних компонентів, які діагностуються за системою критеріїв, що відображають відповідність навчального процесу в певному університетському колективі (переважно на основі результатів) встановленим вимогам та стандартам. При оцінці якості можна використовувати систему критеріїв, яка включає такі критерії: функціональність, надійність, ефективність та продуктивність. Перші два критерії характеризують процесуальну сторону організації навчального процесу, а два останні – результат.

Критерій функціональності, як правило, відображає якість підготовки навчального процесу (цілеспрямованість, продуктивність, організованість, забезпеченість) і може бути діагностований за допомогою ряду показників, що передбачають як врахування об'єктивних параметрів (забезпечення освіти та методології) документації, літератури, обладнання, навчальні майданчики тощо), і суб'єктивна експертна оцінка за певною процедурою (оцінка студентами організації, доцільності, цілеспрямованості, планування тощо).

Критерієм надійності щодо основних елементів є визначальна властивість зберігати стабільність процесу та результати його функціонування, що полягає у відсутності неефективності та помилкових вимірювань та відповідності необхідним лініям, розвитку особистості фахівця, забезпечуючи мінімально необхідні початкові показники готовності випускників.

Критерій надійності можна розділити на кілька детальних критеріїв, що характеризують якість навчального процесу з точки зору результатів:

- а) старанність (своєчасність основних видів діяльності, часові параметри їх здійснення);
- б) функціональна надійність (безпомилкове виконання вказівок, розпоряджень, запланованих дій; виправлення помилок та їх наслідків);
- в) структурна надійність (точність, надійність, безпомилковість та координація заходів представників адміністрації, функціональних служб; взаємозамінність викладачів, фахівців у разі короткочасної їх відсутності).

Показниками надійності можуть бути експертні оцінки, показники аналізу звітних документів, контролю, спостереження та самооцінки учасників навчального процесу.

Критерій ефективності відображає результуючу якість навчального процесу, здатність досягти кінцевих цілей і розбивається на кілька конкретних проявів ефективності:

- а) освітня ефективність (визначається рівнем освіти випускників, відповідністю рівня та змісту їхньої освіти особистим потребам та вимогам, соціальним вимогам). Це можна оцінити на підставі результатів атестації студентів, університетських сертифікатів, здачі іспитів випускниками незалежній комісії та особистих досягнень випускників;

б) управлінська та організаційна ефективність (виражає масштаби та повноту досягнення результатів, пов'язаних із виконанням планів, визначеним зовнішнім та внутрішнім цілями, пов'язаними з функціональними циклами – запровадження нових напрямків освітньої програми, позитивної динаміки результатів роботи того або іншого з факультетів, показники кількості організованих заходів, результати участі у різних конкурсах, виконання приватних та комплексних програм, як короткострокових так і довготривалих).

Якість функціонування основних університетських структур базується на одній важливій характеристиці. Система її показників проектується на життєвий цикл студента в університеті, і тому вона повинна бути орієнтована на такий важливий критерій, як продуктивність занять. Сенс цього критерію полягає у повноті виконання завдань, покладених на нього підсистемою.

Таким чином, цей аспект якості розкривається через систему результуючих параметрів навчального процесу, управління, організаційно-освітньої діяльності:

а) готовність випускників закінчити навчання. Аналіз проводиться на освітньому рівні студентів на основі результатів тестування щодо реалізації освітнього стандарту з основних предметів вивчення. Аналіз також повинен зосереджуватись на підготовці випускників за результатами їх остаточної атестації. Дані про ступінь професійної готовності випускників, що формують їх основні знання, вміння та навички, отримані за допомогою власних методів та дослідницьких програм.

б) гарні манери випускників. Детермінантами гарних манер розглядають такий комплекс відносин між випускниками:

- до об'єктивного світу в цілому;
- до природи;
- до суспільства (норми, правила і традиції, культурні цінності, громадянська позиція);
- до себе (самовиховання, самовдосконалення, самооцінка, рівень прагнень);
- до роботи (усвідомлення вибору професії, оволодіння професійними цінностями);
- у ставленні до інших (етичні стандарти, форми самоствердження та лідерство у групі);
- до знань (необхідність здобуття нових знань, оволодіння новими видами діяльності та технологіями; самоосвіта).

Сферу сформованих відносин можна діагностувати на основі трьох груп критеріїв:

- I – когнітивні (пізнання, розуміння, прийняття, роздуми, визнання, ознайомлення);
- II – емоційні (відчувати, співчувати, відчувати потребу, відчувати задоволення);
- III – практичні (діяти, брати участь, працювати, співпрацювати, координувати діяльність, керувати собою).

Гарні манери випускників оцінюється за допомогою анонімного опитування, яке охоплює щонайменше 75% від загальної їх кількості.

3. Наслідки вдосконалення навчального процесу. Наслідки вдосконалення навчального процесу в університеті слід аналізувати протягом принаймні трьох років. Основні результати включають: результати вдосконалення освітніх та навчальних програм (включаючи: розробку або апробацію або впровадження авторських, адаптованих, інтегрованих програм, програм для розширеної та вдосконаленої освіти; заходи щодо оновлення освітнього змісту; запобігання застарілим навчальним програмам, створення нових баз даних, фондів, навчально-дидактичних комплектів); впровадження організаційних інновацій; активізація навчального контролю, освоєння його нових форм; впровадження нових розробок та інформаційних технологій; результати закінчених педагогічних експериментів.

4. Особисті досягнення викладачів. Слід урахувати найкращі досягнення окремих викладачів, творчих колективів у вдосконаленні навчального процесу, методичних, науко-

вих, винахідницьких та інших роботах, змагальній діяльності, збільшенні особистого освітнього потенціалу та самовдосконаленні.

5. Виконання навчального плану та інших запланованих заходів. Аналіз спрямований на реалізацію навчального плану за допомогою нормативних показників, їх конкретних аспектів, предметних областей, напрямків профілювання та спеціалізації (відвідування занять, навантаження студентів та викладачів, індивідуальний обсяг роботи, обсяг вибіркового навчальних предметів).

У ході аналізу необхідно визначити повноту виконання положень і нормативних актів закладу освіти, інструкцій та рекомендацій органів вищого рівня. Провести заходи для оцінки важливості та обсягу результатів реалізації діяльності цільових та багаторічних програм, етапних результатів.

6. Університетські досягнення, вплив на суспільство та інші заклади освіти. Загальний рівень успішності закладу освіти визначається на тлі інших закладів освіти подібного статусу, його розвитку, динаміки, включаючи успіхи студентів в олімпіадах і конкурсах, участь у різноманітних змаганнях; впровадження нових освітніх технологій; розвиток освітньої інфраструктури.

Оцінюються масштаби та напрямки впливу університетів на соціальне середовище та інші освітні системи (культурно-освітня робота; горизонтальна координація та взаємодія з іншими закладами освіти; участь у реалізації місцевих програм; екологічні кампанії; організація семінарів з різних тем освіти, надання освітніх послуг населенню, соціальна та освітня робота в університеті.

7. Соціальна ефективність університету та його зв'язки. Цей критерій передбачає характеристики задоволеності учасників освітнього процесу (викладачів та студентів) організацією, прогресом, результатами та якістю; вертикальні відносини; поточний статус університету; особисте визнання цінності стратегій, що впроваджуються в університеті; задоволення представників професійно-технічної освіти та роботодавців якістю навчального процесу, готовністю випускників.

Важливим моментом у визначенні змісту навчання в освітніх програмах є те, що підготовка компетентного фахівця багато в чому залежить від того, хто і як повинен оцінювати успіхи студента, що взагалі можна оцінювати. Тенденцією минулого десятиліття є спроба перевірити якість знань та навичок, які можуть бути корисними випускникам у майбутньому, а також здатність самостійно здобувати знання, необхідні для адаптації до вимог сучасного світу. «Сучасний етап державотворення в Україні характеризуються недосконалістю механізмів взаємодії вищої освіти й ринку праці, ефективної підготовки майбутніх професіоналів і їх подальшого працевлаштування» [4]. Компетентнісний підхід здатний поєднувати вимоги стандарту та фактичні вимоги практичної діяльності за розробленими критеріями. Оцінюватись повинно здатність студента вирішувати проблеми, що виникають у професійному освітньому середовищі, в якому він перебуває. Останнє і передбачає компетентнісний підхід. Стан свідомості постійно змінюється, і його структурна репрезентація в природному стані, в освітніх процесах, в дії дозволяє робити висновки про кількісні зміни суб'єкта освіти.

Компетентнісний підхід – це спроба узгодити професійне навчання з потребами ринку праці. Компетентнісний підхід пов'язаний із замовленням роботодавців – тих, хто потребує компетентного фахівця. Це можливо лише тоді, коли освіта стає особистісно-значущим заняттям студента. Таке навчання реалізується лише під час активної роботи студента. Компетентнісний підхід – це підхід, при якому результати навчання мають значення як для самого студента, так і за межами освітньої системи.

Неможливо однозначно відповісти на запитання, які компетенції слід вважати ключовими. Це питання обговорюється публічно. Велике значення мають рекомендації Ради Європи щодо визначення п'яти груп ключових компетентностей, оволодіння якими є головним критерієм якості освіти:

1. Політичні та соціальні навички щодо здатності нести відповідальність, брати участь у спільних рішеннях, мирно вирішувати конфлікти, брати участь у функціонуванні та вдосконаленні демократичних інститутів.

2. Компетентності, пов'язані з життям у полікультурному суспільстві. Щоб запобігти появі расизму або ксенофобії та поширенню клімату нетерпимості, освіта повинна «забезпечити» молодих людей міжкультурними навичками, такими як розуміння відмінностей, взаємоповага та здатність жити з людьми інших культур, мов та релігій.

3. Компетентності, що визначають компетенції в усному та письмовому спілкуванні і настільки важливі для трудового та соціального життя, що ті, хто їх не має, ризикують бути ізольованими від суспільства. Ця група спілкування включає здатність розмовляти різними мовами, що стає сьогодні все більш важливим.

4. Компетенції, пов'язані з формуванням інформаційного суспільства. Маючи нові технології, розуміючи їх застосування, їх сильні та слабкі сторони, здатність критично ставитись до того, що поширюється у ЗМІ та рекламі.

5. Компетенції, які визнають здатність та готовність вчитися протягом усього життя як основу для постійного навчання у професійному, особистому та соціальному житті.

Оволодіння найважливішими професійними навичками є важливим завданням сучасної педагогічної теорії та практики. Аналіз існуючих та прогнозованих ключових компетентностей дозволяє визначити індивідуальні освітні стратегії, підібрати відповідні технології навчання та визначити механізми внутрішнього та зовнішнього оцінювання студентів. У цьому підході результат навчання – це комплекс або сукупність ключових компетентностей, що відображають особистий та професійний розвиток.

З огляду на ключові компетенції, існує п'ять основних потенціалів, якими повинна володіти людина. Це когнітивний, моральний, творчий, комунікативний та естетичний потенціали, які дають напрямок процесу розвитку особистості.

Когнітивний потенціал залежить насамперед від предмета та якості інформації, якою людина володіє. Він також містить психологічні властивості, які забезпечують продуктивну пізнавальну діяльність людини.

Моральний потенціал характеризується морально-етичними нормами, цінностями та прагненнями, що розвиваються за допомогою емоційно-довільних та інтелектуальних механізмів і які реалізуються в перспективі, світогляді та взаємодії з іншими.

Творчий потенціал особистості визначається низкою здібностей та навичок, здатністю діяти та ступенем їх реалізації у конкретній галузі діяльності чи спілкування.

Комунікативний потенціал особистості оцінюється ступенем комунікації, характером та міцністю встановлених контактів, а також динамікою виконання соціальних ролей.

Естетичний потенціал особистості характеризується рівнем та інтенсивністю її художніх потреб, шляхами їх задоволення.

Актуальність ключових компетентностей обумовлена і функціями, які виконують ключові професійні компетенції в життєдіяльності кожної людини. До таких функцій, на наш погляд, належать:

- формування у людини здібностей до навчання та самонавчання;
- забезпечення випускників більшою гнучкістю у взаємодії з роботодавцями;

– закріплення репрезентативності, і як наслідок, наростаючої успішності в конкурентному середовищі.

У сучасних умовах розвитку вищої школи, коли відбувається глибока диференціація освіти та разом із тим скорочення годин на вивчення багатьох фундаментальних дисциплін, блок навчальних дисциплін за вибором є важливим компонентом освітньої системи. Пропозиції щодо вибору органічно пов'язані з основними курсами та використовуються як засіб задоволення пізнавальних потреб та інтересів студентів у питаннях розвитку загальних та спеціальних (фахових) компетенцій, що мають значення для подальшої професійної діяльності.

Мета навчальних предметів за вибором – розширення та поглиблення знань студентів за різними розділами освітніх програм відповідно до їх добровільного вибору та пізнавальних потреб.

Навчальні предмети за вибором – це нові навчальні маршрути студентів, які частково протиріччя усувають суперечності між скороченням годин на вивчення обов'язкових курсів та необхідністю розширення освітнього поля відповідно до сучасних вимог до рівня підготовки фахівців.

Ми виокремлюємо такі завдання предметів за вибором у освітньому процесі:

- подальша більш глибока диференціація освіти, що відбувається у всьому світі;
- протиріччя усунення суперечностей між скороченням годин на вивчення обов'язкових дисциплін та необхідністю збереження фундаментальності, системності професійного навчання;
- зростаюча тенденція до інформування студентів про останні досягнення в різних галузях науки, а також про впровадження цих досягнень у практику;
- пошук шляхів та способів інтенсивного розвитку міжнаукової та міждисциплінарної інтеграції.

Навчальні предмети за вибором не повинні повторювати тематику фундаментальних предметів, призначених для навчання в університетах, в процесі підготовки різних фахівців, навпаки, вони повинні дати можливість студентам розширити коло дисциплін, які вони вивчають, за рахунок тих, з якими їх професійні інтереси найбільш вірогідно збігаються. Тому тематика навчальних предметів за вибором в університеті повинна бути якомога різноманітною і стосуватися різних аспектів науки та практики.

На наш погляд, було б доцільно залучати до проведення таких курсів не лише викладачів університету, а й фахівців, що працюють в інших наукових підрозділах. Це практика допоможе розширити і привабити тематику та покращить якість навчальних курсів за вибором.

Відбір навчальних предметів за вибором повинен базуватися на принципах взаємодоповнення, науковості, професійної спрямованості, а також екологізації та валеологізації освіти в університеті. На наш погляд, у такому форматі навчальні предмети за вибором будуть корисними для всіх студентів.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у визначеному напрямі. Отже, якість освіти належить до соціальної категорії і представляється як адекватність професійної освіти потребам суспільства та особистості, яка здобуває цю освіту. Досягнута якість виражається в інтегральній формі як компетентність фахівців. На цьому зламному етапі заклади освіти повинні зосередитись на впровадженні системи управління, які базуються на якості, що дозволяє економічно та ефективно використовувати ресурси та залучати весь персонал та викладачів до вдосконалення науково-дослідних та освітніх про-

цесів. Розробка проблеми якості в сучасних умовах у галузі вищої освіти відбувається з інтеграцією принципів та положень системного підходу та теорії управління.

Ідеальним результатом сучасної освіти повинен бути компетентний фахівець, а реальним результатом є створення умов для досягнення поставленої мети в закладі освіти, таких як: матеріально-технічна база із застосуванням сучасного навчально-лабораторного обладнання та дидактичної літератури, кваліфікований персонал, викладання інформаційних та інноваційних технологій, практичне навчання відповідно до сучасних виробничих технологій і, звичайно, забезпечення участі роботодавців та інших соціальних партнерів у вирішенні проблем професійної освіти, включаючи розробку стандартів, що відповідають сучасній кваліфікації вимог, при створенні замовлення на підготовку фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про освіту» від 23.05.1991 № 1060-XII та Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII.
2. Постанова КМ України «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» від 12.08.2015 № 579.
3. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності. Київ : Либідь, 2006. 272 с.
4. Кримчак Л. Ю. (2019). Система дуальної освіти як умова якісної підготовки конкурентоспроможних професіоналів до ринку праці в Україні. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/11/part_2/20.pdf

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» vid 23.05.1991 № 1060-XII [Law of Ukraine «On Education» of 23.05.1991 No. 1060-XII] ta Zakon Ukrainy «Pro vyschu osvitu» vid 01.07.2014 r. № 1556-VII [and the Law of Ukraine «On Higher Education» dated 01.07.2014 No. 1556-VII] [in Ukrainian].
2. Postanova KM Ukrainy «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro poriadok realizatsii prava na akademichnu mobil'nist'» vid 12.08.2015 № 579 [Resolution of the CM of Ukraine «On Approval of the Regulation on the Procedure for the Implementation of the Right to Academic Mobility» dated April 12, 2015 No. 579] [in Ukrainian].
3. Bekh I. D. Vykhovannia osobystosti: Skhodzhennia do dukhovnosti [Personal education: Climbing to spirituality]. Kyiv : Lybid, 2006. 272 s. [in Ukrainian].
4. Krymchak L. Yu. Systema dual'noi osvity iak umova iakisnoi pidhotovky konkurentospromozhnykh profesionaliv do rynku pratsi v Ukraini [Dual education system as a condition for qualitative preparation of competitive professionals in the labor market in Ukraine]. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/11/part_2/20.pdf [in Ukrainian].

Матеріал надійшов до редакції 10.09.2021р.